

www.mskhistorieaja.cz

**MSK
HISTORIE
& JÁ**

PALÁ CKÝ & JÁ

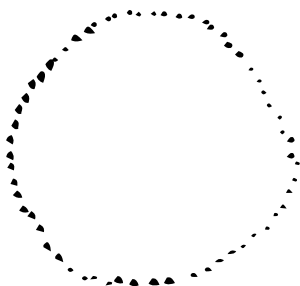
**Pracovní listy pro žáky
5.–7. tříd základní školy
a všechny ostatní zájemce**

Zde se můžeš podepsat a doplnit datum návštěvy rodného domu
Františka Palackého v Hodslavicích.

Vítám tě u nás doma v Hodslavicích.

Jmenuji se František Palacký a kdo slyšel o Hodslavicích, malé obci na pomezí Moravy a Valašska, je borec! Mí rodiče a jejich rodiče zde bydleli už po dvě pokolení. Táta pocházel z početné a rozvětvené rodiny a kromě jiných povinností byl evangelickým pastorem a učitelem. A protože v Hodslavicích nebyla škola, vyučoval u sousedů po chalupách. Pro svou rodinu nakonec nechal postavit dům, ve kterém pak zároveň učil. To byl můj rodný dům, tam jsem také strávil svá první školní léta.“

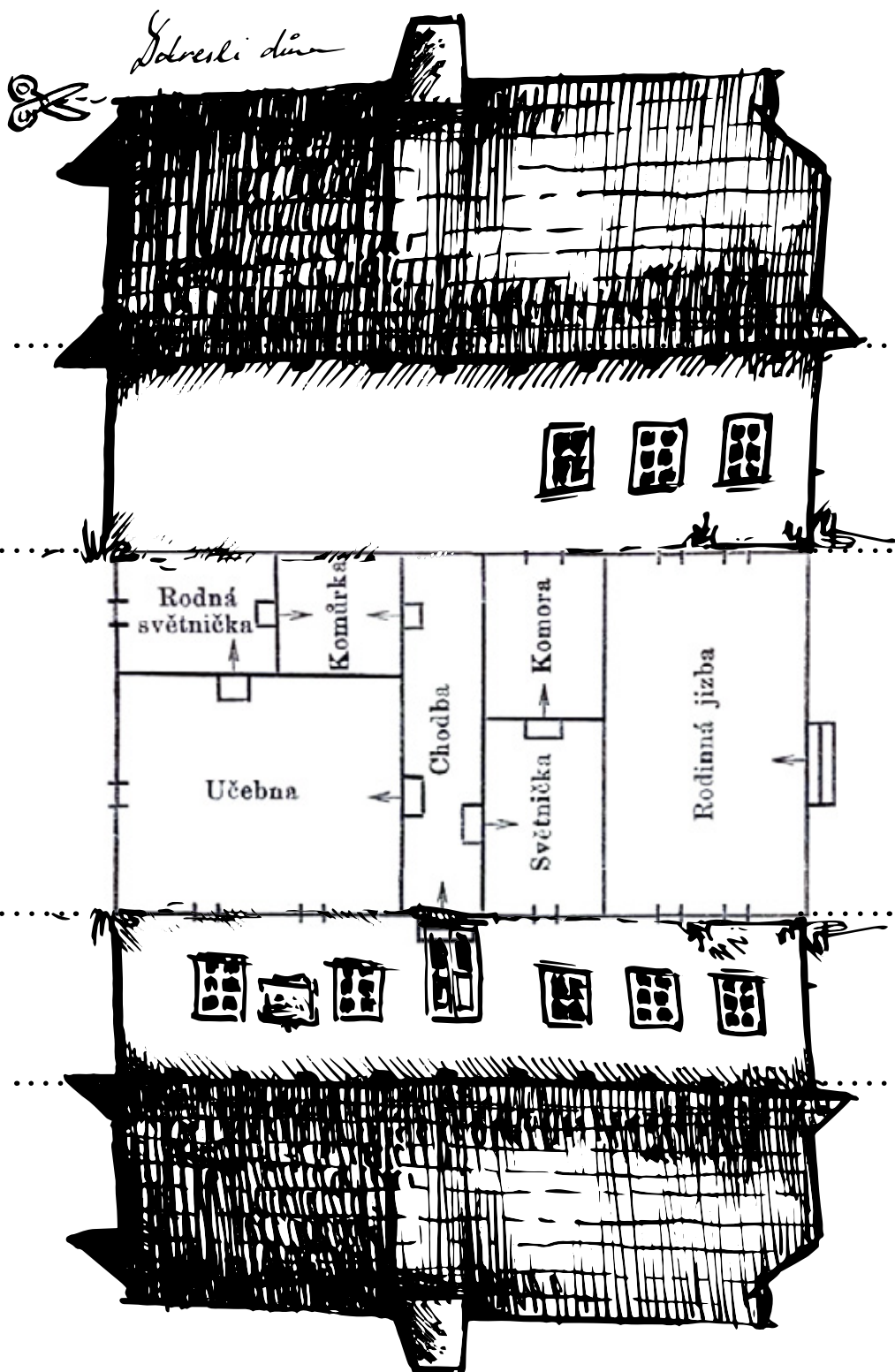
	Dům Františka Palackého	Náš dům/byt
Délka (m)		
Šířka (m)		
Výška (m)		
Plocha (m ²)		
Počet osob		

Doplň počet osob, které v rodném domě s Františkem Palackým trvale bydlely. Zjisti největší rozměry domu. Údaje dopiš do tabulky. Srovnej hodslavický dům s domem, nebo bytem ve kterém bydlíš ty. Obkresli šablonu domu (na následující straně) a slep z něj malý model.

„V rodinné jizbě jsme bydleli všichni – mí rodiče, sourozenci a já. Celkem nás bylo 12 dětí, ale do dospělosti nás vyrostlo jen sedm. Přes chodbu byla třída, ve které táta vyučoval své žáky, včetně mě. Bývalo tam až 80 kluků a holek různého věku. Jako učitelský synek jsem to měl do školy sotva pár kroků, to byla paráda. Ale mělo to jednu velkou nevýhodu, táta měl o mě pořád přehled.“

Prohlédni si rodný dům Františka Palackého. Představ si, že v jedné místnosti bydlíš ty se svou rodinou. Do plánu rodinné jizby zakresli vše tak, aby každý člen tvé rodiny měl, co potřebuje, a abyste se všichni do ní vešli. Podaří se ti to?

Šablonu rodného domu Františka Palackého obkresli, nebo zkopíruj na volný list, vystříhni ji a vytvoř malý model vesnického stavení rodiny Palackých.

Tady mě křtili...

Nový evangelický kostel v té době ještě neměl věž se zvony, pouze malá okna. Bylo tomu tak díky tolerančnímu patentu, který protestantům umožnil, aby se scházeli, ale nepovoloval, aby jejich kostely mohly být na první pohled rozpoznatelné jako církevní stavby. Věž se 2 zvony byla dostavěna v roce 1852. Tím se stal prvním evangelickým kostelem s věží na Moravě. Současný interiér je novodobý.

„Jedním z nejdůležitějších okamžiků v životě člověka je, nejen v křesťanství, křest. U křtu dostává dítě své jméno. Křest se odehrává v kostele a provádí ho kněz, nebo farář. Já byl v roce 1798 pokřtěn v dřevěné evangelické modlitebně, která stála do roku 1813 v blízkosti našeho domu. Pak ale vyhořela a začal se stavět evangelický kostel nový, který stojí v Hodslavicích doposud. Podobný kostel, ve kterém jsem byl křtěn, uvidíte v nedaleké Velké Lhotě kousek od Valašského Meziříčí. V době mého křtu se pro dítě používal zvláštní druh obřadního oděvu Tato vzácná originální textilie je vystavena v expozici mého rodného domu a je stará více než 200 let.“

Najdi obřadní oděv v expozici a zjisti, jak se jmenuje, k čemu sloužil a kdo jej nosil. Informace zapiš:

.....
.....
.....

I v dnešní době využíváme ke slavnostním a výjimečným příležitostem různé textilie:

- obřad, rituál (křest, svatba, pohřeb)
- obřadní oděv
- lidový kroj
- slavnostní oděv
- slavnostní plachty

Najdi v literatuře, časopisech, na internetu informace, články nebo obrázky obřadních plachet. Nalep jejich kopie jako koláž, překresli zajímavé obrazce nebo je popiš.

Skoro všechny děti se dnes se rodí v porodnicích a pokud ne, tak se o tom hodně mluví. Narodit se doma bylo v době dětství Františka Palackého zcela přirozené. Byl to jeden z největších svátků v životě rodiny. Novorozené dítě bylo tehdy uloženo do kolébky. Obvykle se dědila po sourozencích.

Kolébka, smrkové dřevo, moření, řezba, konec 18. století, 94x41,5x69 cm, Muzeum Novojičínka – Památník Františka Palackého v Hodslavicích

Úvodnice, plátno, ažurová výšivka, 183x141,5 cm (výřez), Muzeum Novojičínka – Památník Františka Palackého v Hodslavicích

Používáte ve vaší rodině nějaké obřadní či slavnostní „plachty“? Myslíš, že je to důležité? Proč ano, proč ne?

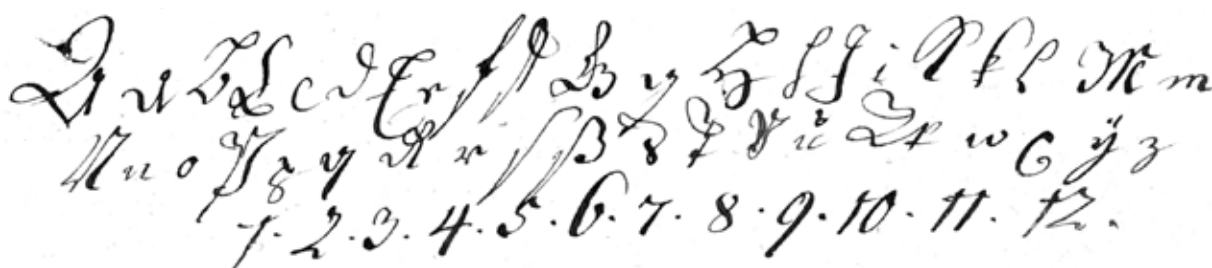
Navrhni vlastní ornament výšivky pro úvodnici. Zkus ornament vyšít na plátno a hotovou výšivku pak vlož nebo připevni do svého pracovního listu.

Zpět do lavic! Chodit do školy nebyla vůbec samozřejmost.

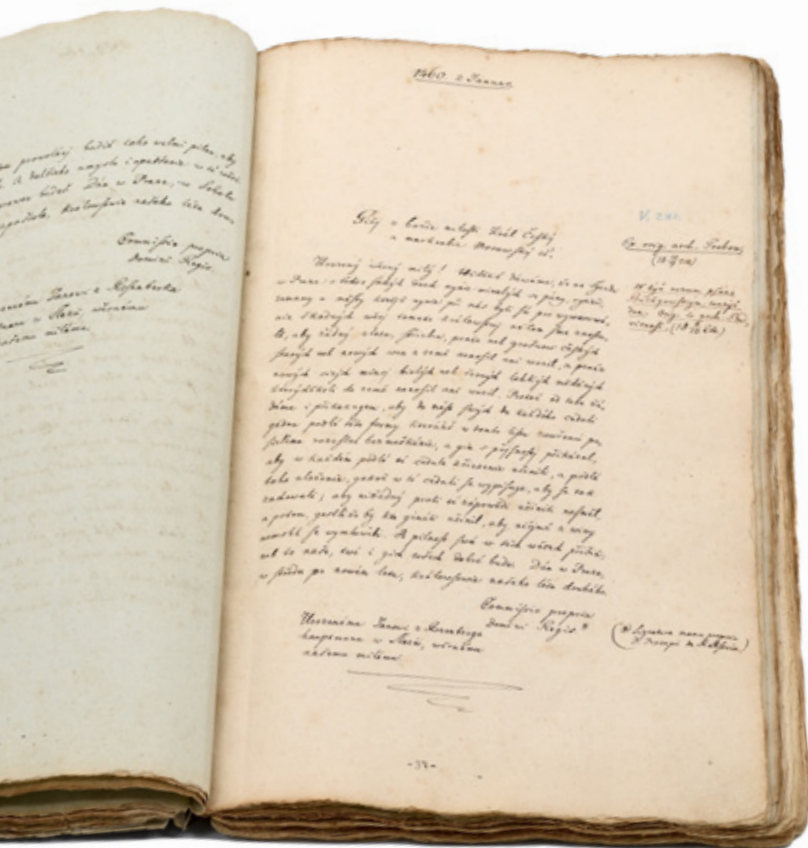
V zimě se vyučovalo od 7 do 10 hodin a pak až po obědě od 12 do 15 hodin. Menší děti mohly v zimě zůstat doma. V létě naopak většinou do školy nechodily starší děti, protože pracovaly na statku nebo na poli s rodiči. Slabikář, počteníci jsme měli stejně jako ty, ale i Bibli. Když jsme se učili psát, používali jsme tabulku vzorového písma.“

Vzorová tabulka pro výuku písma, 1782, triviální škola v Životicích

 Napiš podle tabulky vzorového písma perem a inkoustem:
tvé jméno:

datum narození:

František Palacký napsal všechny své knihy vlastní rukou. Psal pouze perem a k tomu používal kalamář s inkoustem.

V domech tenkrát nebyla zavedena elektřina, svítilo se jen svíčkami nebo petrolejkami.

Najdi v expozici pero a kalamář Františka Palackého.

Prožij den nebo alespoň deset hodin bez elektřiny a elektrických spotřebičů. Máš doma zásobu zápalek a svíček? Nejezdí trolejbusem, tramvají, choď pěšky.

Posed se svými blízkými večer při svíčke a povídejte si.

Dodrž elektrický půst a zapisuj si, které z tvých obvyklých činností nemůžeš dělat.

Ukázka rukopisu Františka Palackého. Zápisky z Třeboňského archivu, 1824–1826, ruční papír, 290 stran, 35,5x21,5 cm, Muzeum Novojičínka – Památník Františka Palackého v Hodslavicích.

Od dětství na cestách

„Když mi bylo devět let, poslal mě otec do kunínské školy Filantropinum, kterou na svém zámku založila Walburga Josefa Kajetana hraběnka von Truchsess-Waldburg-Zeil.

Tam jsem strávil dva roky, rozvíjel své nadání pro studium jazyků, historie a objevoval pro mě dosud neznámé dovednosti. Do svých dvaceti let jsem studoval v Trenčíně a Prešpurku, dnešní Bratislavě. Na přání mé matky jsem v hodslavickém evangelickém kostele, dostavěném v roce 1819, měl téhož roku své první a poslední kázání. Evangelickým pastorem jsem se však nikdy nestal. Splnil jsem si svůj sen být historikem. Od dob studia na kunínské škole jsem už vlastně celý život cestoval a do Hodslavic jsem se vracel jen občas.. Navštěvoval jsem hlavně archivy, kde jsem sbíral materiály pro své knihy. Navštívil jsem Vídeň i vatikánskou knihovnu v Římě, Německo, Francii. Svůj nový domov jsem našel v Praze.“

 Zjistí, ve kterých městech František Palacký studoval či pobýval na svých cestách. Vyznač je na slepé mapě Evropy. Zkus zakreslit státní hranice současných států, nebo alespoň hranice České republiky a sousedních států. Vypiš místa, která jsi navštívil/navštívila ty. Vyznač je jinou barvou.

„Jak se za mých časů cestovalo?“

V plášti, s kloboukem nebo cylindrem na hlavě, hůlkou a cestovní truhlou. Většinou se všude chodilo pěšky. Ti, kteří si mohli zaplatit jízdu dopravním prostředkem, cestovali kočárem taženým koňským spřežením. Cesta kočárem trvala mnohem déle než dnes. Kočár ujel za den asi 50 až 60 kilometrů. Dokážeš spočítat, jak dlouho bys jel ze svého domova třeba sem do Hodslavic, kdybys jel kočárem? A jak dlouho by trvala cesta kočárem z tvého domova do Hodslavic a do Vídně? Představ si, že cestuješ v kočáru v horku žhavého léta po prašné cestě, nebo v zimě, za deště, kdy dovnitř fouká a je ti chladno.“

Najdi v expozici cestovní truhlu. Takto mohlo vypadat také hlavní cestovní zavazadlo Františka Palackého. Představ si, že bys cestoval/a jeden měsíc a místo batůžku a notebooku měl/a s sebou pouze tuto truhlu. Které nejdůležitější věci si vezmeš s sebou?

 S čím cestuješ a co s sebou obvykle vozíš na cesty ty? Vytvoř obraz svého zavazadla např. kresbou, textem, koláží.

Cestovní truhla z pozůstalosti rodiny Františka Palackého, 19. století, smrkové dřevo, zbytky kování, kožené úchyty, 56,5x33,5x31 cm, Muzeum Novojičínska – Památník Františka Palackého v Hodslavicích

Hůl, bambusové dřevo, zdobení na úchytu, 19. století, výška 93 cm, Muzeum Novojičínska – Památník Františka Palackého v Hodslavicích

Klobouk, velur, stuha po obvodu, 19. století, průměr 33 cm, Muzeum Novojičínska – Žerotínský zámek, Nový Jičín

Elegantní Otec národa

„V době mého života, v první polovině 19. století, bylo oblečení měšťana a společensky vysoce postaveného muže přesně určeno.

Nebylo přípustné, aby takový muž přišel do společnosti bez klobouku nebo cylindru a v ruce neměl vycházkovou hůl. Palacký pocházel ze skromných venkovských poměrů, a přesto se svou cílevědomostí, přirozeným talentem a zápalem pro vědeckou práci dostal mezi nejvyšší společenské vrstvy vzdělanců a stal se úspěšným a slavným ještě za svého života. Palacký navíc patřil k největším elegantům Prahy a býval vyhlášeným dobrým společníkem.“

Myslíš, že v současné době styl oblékání vždy souvisí se společenským postavením, povoláním, nebo zaměstnáním, které člověk vykonává?

František Tkadlík, Podobizna Františka Palackého, 1821, olej, plátno, 58x46 cm, zámek Maleč

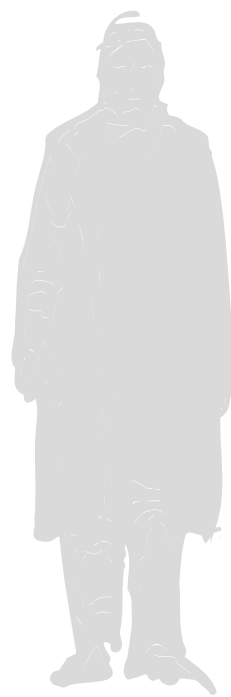
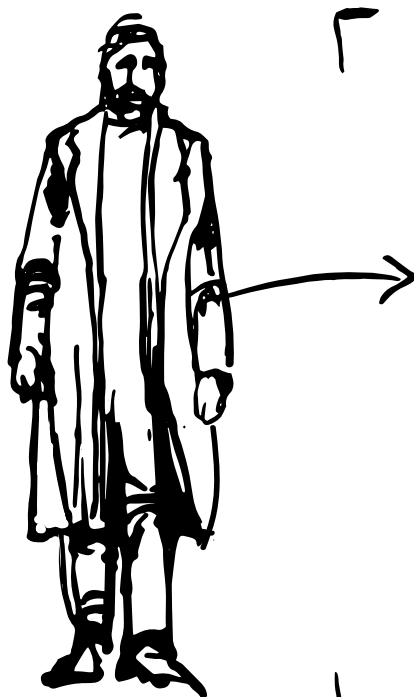
 Zjisti u průvodce, na internetu, jaké funkce František Palacký zastával, čím vším ve svém životě byl? Informace si запиš.

 Jak by se Palacký oblékal dnes? Navrhni oděv Palackému podle současného dresscodu.

 Zjisti a napiš název nejznámějšího díla Františka Palackého, kterým se zapsal do naší historie. V jakém jazyce Palacký své dílo napsal a jak dlouho ho psal?

 Zjisti u průvodce, jak nákladné bylo oblečení měšťana, kdo si ho mohl pořídit, a jak často si lidé nové oblečení kupovali? Jak je tomu dnes? Jak často si pořizuje oblečení tvá rodina?

 Dopln, dokresli, domaluj chybějící části pánského oděvu ve stylu 19. století.

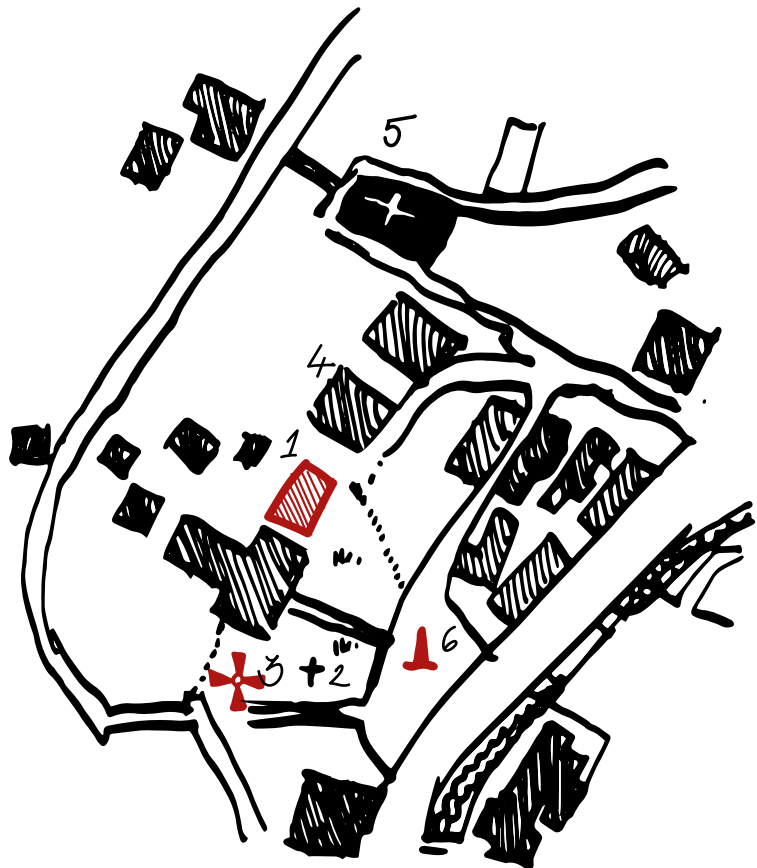

Mé rodiště jako na dlani.

Tvou návštěvu Hodslavic zakončíme procházkou po místech spjatých s mým životem. Jsou doslova na každém kroku: “

- 1 – můj rodný dům č. 108, dnes Památník Františka Palackého – Muzeum Novojičínska, výchozí bod tvé cesty
- 2 – hrob mých rodičů, nachází se na místě bývalého hřbitova
- 3 – dřevěný kostel sv. Ondřeje z poloviny 16. století, ve kterém byl pokřtěn
- 4 – dům evangelického faráře Jana Pilečky, zde jsem nocoval na své poslední návštěvě Hodslavic, bylo mi sedmdesát pět let
- 5 – evangelický kostel, ve kterém jsem jako čerstvý evangelický pastor v roce 1819 měl své první a poslední kázání
- 6 – bronzová socha na hodslavické návsi je dílo akademického sochaře Vladimíra Navrátila. Pomník byl odhalen v roce 1968 k 170. výročí mého narození.“

Průběhová kresba krok za krokem

Kresbu začni v jakémkoli místě na stránce. Stačí jen přiložit hrot pera nebo tužky na papír a můžeš vyrazit na cestu. Na svou kresbu se při chůzi neďivej dřív, než dojdeš k jednotlivým zastávkám. Drž tužku na papíru a třeba skákej, když chceš. Kresba bude jedinečným zápisem tvé pěší procházky. Když sjedeš perem, tužkou mimo stránku, zastav se, vrať se zpátky na stránku a dál klidně pokračuj v chůzi i kresbě.

Udělej to, když bude pršet nebo bude vítr.

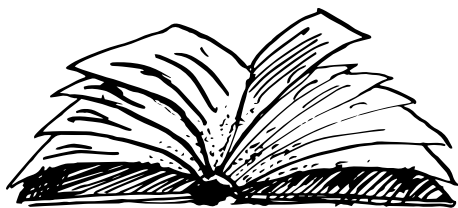
Ke své kresbě nezapomeň napsat datum a čas, kdy jsi svůj záznam začal/začala kdy dokončil/dokončila.

Kostely, které navštívíš a jiná zajímavá místa, která tě cestou zaujmou, postupně označuj v kresbě vlastním znakem (třeba křížkem apod.). Po zastaveních pokračuj ve svém záznamu až do cíle. Hotovou kresbu si zarámuj a pověš do svého pokoje.

Zaznamenej průběhovou kresbu své cesty po Hodslavicích. Vyfoť originální selfie na jedné ze zastávek procházky a fotku nalep do svého pracovního sešitu, nebo sdílej na sociálních sítích.

František Palacký zanechal své stopy i na dalších místech našeho kraje. Už tady byla řeč o vzdělávacím ústavu Filantropinum v Kuníně. Žerotínském zámku – Muzeu Novojičína v Novém Jičíně je vystaven Palackého klobouk. Z Hodslavic jsou obě místa co by kamenem dohodil. Pokud jsi tam ještě nebyl/nebyla, neváhej a jejich návštěvu neodkládej. Když dáváš přednost pěší procházce, vydej se do Nového Jičína po vlastivědné naučné stezce Františka Palackého. Začíná u Hodslavic, v Domorazském sedle.

Pracovní listy pro žáky 5.–7. tříd základní školy a všechny ostatní.

V rámci projektu „MSK, historie a já“ vydala v roce 2020 Galerie výtvarného umění v Ostravě za finanční podpory Moravskoslezského kraje. Projekt „MSK, historie a já“ byl realizován pod záštitou náměstka hejtmána Moravskoslezského kraje Lukáše Curyla.

Koncepce: Andrea Węglarzyová
Text: Andrea Węglarzyová
Spolupráce: Alexandra Brabcová, Gabriela Pelikánová

Fotografie: Roman Polášek
Design & ilustrace: David Sasín a Denisa Fialová (ilustrace na obálce a str. 2)